

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІВЧАРСТВА ТА КОЗІВНИЦТВА В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Е. Б. Алієв, В. В. Лиходід

nnc-imesg@ukr.net

Національний науковий центр «Інститут механізації
та електрифікації сільського господарства»
вул. Вокзальна, 11, смт Глеваха, Васильківський р-н,
Київська обл., 08631, Україна

Виконано аналіз стану галузей вівчарства та козівництва в Запорізькій області. Визначено чинники, які суттєво впливають на їх розвиток. Запропоновано шляхи відродження цих галузей в регіоні.

Ключові слова: Запорізька область, вівчарство, козівництво, стан, проблеми, відродження.

TENDENCIES OF DEVELOPMENT OF SHEEP BREEDING AND GOAT BREEDING IN ZAPOROZHYE REGION

E. B. Aliev, V. V. Lykhodid

nnc-imesg@ukr.net

National Scientific Center "Institute of Mechanization and
Electrification of Agriculture"
Vokzalna Street, 11 setl. Glevaha, Vasilkovsky district,
Kiev region, 08631, Ukraine

Implemented the analysis of state the branches of sheep breeding and goat breeding in Zaporozhye region. Determined the factors which mainly have an influence on their development. Proposed the ways of revival these branches in region.

Key words: Zaporizhia region, sheep breeding, goat breeding, status, problems, rebirth.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ОВЦЕВОДСТВА И КОЗОВОДСТВА В ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ

Э. Б. Алиев, В. В. Лиходед
nnc-imesg@ukr.net

Национальный научный центр «Институт механизации
и электрификации сельского хозяйства»
ул. Вокзальная, 11, пгт Глеваха, Васильковский р-н,
Киевская обл., 08631, Украина

Выполнен анализ состояния отраслей овцеводства и козоводства в Запорожской области. Определены факторы, которые наиболее влияют на их развитие. Предложены пути возрождения этих отраслей в регионе.

Ключевые слова: Запорожская область, овцеводство, козоводство, состояние, проблемы, возрождение.

За останні два десятиріччя галузі вівчарства та козівництва регіону зазнали руйнівних втрат, що призвело до різкого скорочення чисельності поголів'я й відповідно обсягів виробництва продукції. Так, поголів'я овець та кіз скоротилося з 743,5 (1990 р.) до 43,8 (2005 р.) тис. голів, або майже у 17 разів, причому 76,3 % з них сьогодні сконцентровано в господарствах населення. Виробництво вовни зменшилося з 3191 (1990 р.) до 59 (2005 р.) т, або майже в 54 рази. Рівень рентабельності галузі вівчарства склав – мінус 24,9-38,4 %. Вівчарство з великотоварного перетворилося в дрібнотоварне і ведеться екстенсивними методами. Галузь із високорентабельної (64,2 % у 1991 р.) починаючи з 1995 р. перетворилася в збиткову [1].

Аналіз стану та тенденції відродження вівчарства та козівництва в Запорізькій області.

Результати досліджень. На основі аналізу стану справ у вівчарстві регіону встановлено, що галузь за рівнем затрат на виробництво продукції та її якість сьогодні не відповідає сучасним вимогам. Майже в усіх господарствах воно стало не конкурентоспроможним у порівнянні з виробництвом молока, яловичини та свинини.

Кризові явища у вівчарстві є наслідком впливу ряду факторів. Головні з них – це відсутність ринку збуту продукції галузі, зокрема вовни, на виробництво якої була зорієнтована галузь, незацікавленість господарств у виробництві вовни через диспаритет цін, відсутність інтеграції товаровиробників і переробних підприємств, а також узгодженості їх економічних інтересів, неможливість швидкої переорієнтації галузі на виробництво баранини внаслідок відсутності достатньої кількості вітчизняних генотипів м'ясного та м'ясо – вовнового напрямів продуктивності, низьких показників відтворення та збереження поголів'я овець, незадовільної кормової бази для

впровадження прогресивних технологій інтенсивної відгодівлі молодняку [2, 3].

В процесі аналізу статистичних даних [4-6]. встановлено, що основне поголів'я овець та кіз станом на 01.02.2014 р. сконцентровано в Мелітопольському, Приазовському, Приморському, Бердянському, Пологи́вському, Гуля́йпільському, Василівському, Вільнянському та Чернігівському районах Запорізької області (рис. 1).

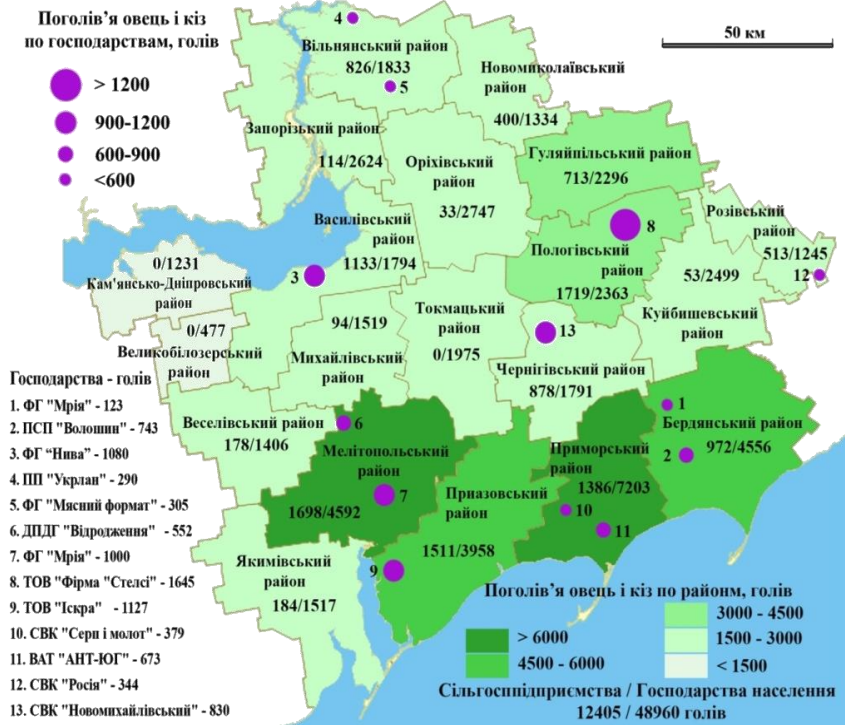

Рис. 1. Чисельність поголів'я овець і кіз по районах Запорізької обл. (станом 01.02.2014 р.)

Починаючи з 2005 р. в регіоні спостерігається тенденція зростання поголів'я овець та кіз до 61,3 тис голів, в т. ч. у сільгоспідприємствах до 12,4 тис голів, в господарствах населення – до 48,9 тис голів (рис. 2).

Аналізуючи ситуацію за останні роки слід зазначити, що дуже негативно вплинуло на розвиток вівчарства в регіоні знищення поголів'я овець в таких провідних господарствах як ТОВ «Племзавод «Атманай», с. Атманай, Якимівського району та ТОВ «Вільний», с. Інзівка, Приморського району.

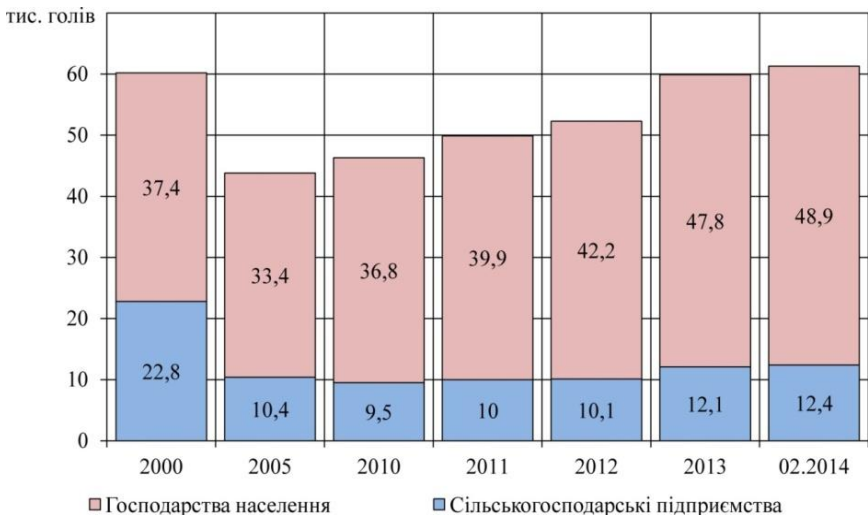

Рис. 2. Динаміка зміни чисельності поголів'я овець і кіз в Запорізькій обл.

Однак, за останні 10 років, у регіоні спостерігається тенденція збільшення обсягів виробництва продукції вівчарства, зокрема вовни та баранини, що є позитивним. Так виробництво вовни у 2013 р. в Запорізькій області становило 78 т, в т. ч.: сільськогосподарськими підприємствами – 19 т; господарствами населення – 59 т (рис. 3).

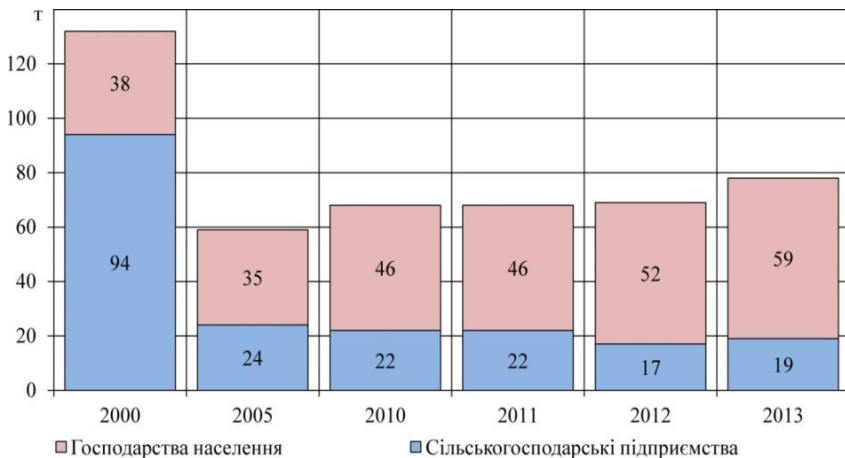

Рис. 3. Динаміка зміни виробництва вовни в Запорізькій обл.

Виробництво баранини та козлятини у 2013 р. становило 0,54 тис т, у тому числі: в сільськогосподарських підприємствах – 0,03 тис т; в господарствах населення – 0,51 тис т (рис. 4).

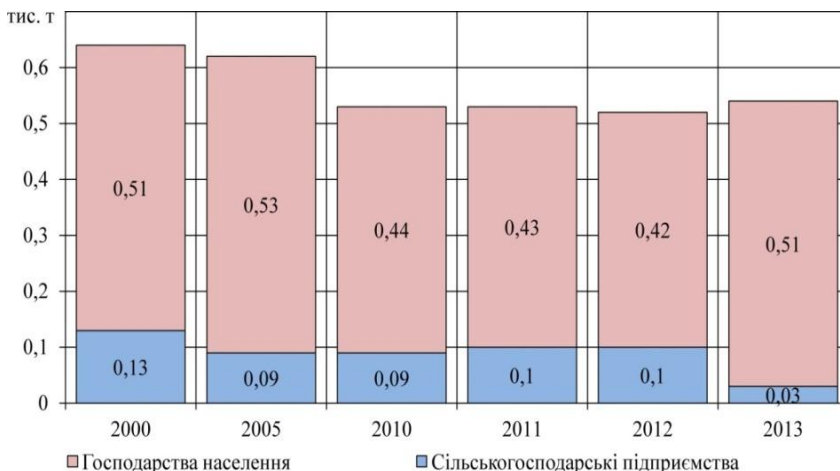

Рис. 4. Динаміка зміни виробництва баранини та козлятини в Запорізькій обл.

Аналіз динаміки змін (рис. 2-4) в Запорізькій області показує, що в регіоні спостерігається тенденція на покращення стану справ у галузі вівчарства. Але, як показують маркетингові дослідження, галузь на сьогодні ще має досить низький рівень технічної оснащеності. Так, рівень механізації основних виробничих процесів на існуючих вівчарських фермах становить 2-5 %, а частка ручної праці складає 95-98 %, що негативно позначається на показниках її продуктивності та сприяє зростанню собівартості продукції. Тому, для підвищення рентабельності галузі вівчарства в регіоні, доцільним є створення в місцях їх утримання механізованих технологічних підрозділів у складі кваліфікованих фахівців для організації первинної обробки та поглибленої переробки продукції цих галузей (вовни, молока, м'яса) на базі розроблених в ІМТ НААН техніко-технологічних модулів [7, 8].

Аналіз стану справ галузі вівчарства в Запорізькій області на сьогодні дав змогу виділити ряд чинників, які суттєво впливають на її розвиток:

- низькі закупівельні ціни на продукцію вівчарства і, як наслідок, хронічна збитковість галузі;
- значне зменшення чисельності поголів'я овець та кіз, і як наслідок втрата виробничої бази та кадрового потенціалу;
- низький рівень механізації основних виробничих процесів 1-2%

й значна частка ручної праці 95-98 %, що суттєво впливає на зниження продуктивності овець і зростання собівартості продукції;

- застарілі технології утримання і годівлі овець, які обумовлюють низьку ефективність виробництва;

- відсутність повноцінної кормової бази і зрошувальних пасовищ, що для зони Південного Степу України призводить до недостатнього рівня та незбалансованості раціонів годівлі овець та кіз;

- відсутня система первинної й поглибленої переробки вовни, молока та м'яса у замкненому технологічному циклі.

Для вирішення поставлених проблемних питань необхідно:

- довести у 2015 році загальне поголів'я овець та кіз у всіх категоріях господарств до 75 тис голів;

- забезпечити у 2015 році виробництво баранини та козлятини (реалізація в живій масі) на рівні 1000 тонн та більше;

- довести у 2015 році виробництво вовни до 120 тонн і більше;

- змінити загальну структуру породного поголів'я овець в напрямку збільшення порід м'ясо-вовняного типу продуктивності – понад 90 %;

- підвищити рівень годівлі овець до 4,5-5,6 ц корм. одиниць на рік при питомій частці (за поживністю) концентратів – 15-18, грубих кормів – 27 %, в тому числі сіна – 15 %, соковитих – 20-22 % та зелених – 35-36 %;

- розробити та впровадити у виробництво новітні мало затратні технології контрольованого утримання овець, які ґрунтуються на максимальному використанні, як природних, так і культурних пасовищ впродовж 250-270 днів при мінімальному використанні капітальних приміщень для утримання овець;

- впровадити новітні ресурсозберігаючі технології і технічні засоби, що забезпечать збільшення обсягів виробництва продукції вівчарства в 1,5-2,0 рази, зниження капітальних витрат на 35-50%; підвищення продуктивності праці в галузі на 25-30%; зниження енергоємності та матеріаломісткості технічних засобів на 45-50 %; зниження номенклатури машин, задіяних в технологіях до 30-35%.

Висновки. На основі виконаного аналізу стану справ у галузях вівчарства та козівництва в Запорізькій області можна стверджувати, що на сьогодні спостерігається тенденція на покращення та існує нагальна потреба в подальшому відродженні цих галузей.

Зокрема відродження вівчарства в Запорізькій області можливе за таких умов:

- інтенсифікація галузі шляхом збільшення капіталовкладень для впровадження новітніх ресурсо - та енергоощадних технологій виробництва й перероблення продукції вівчарства за замкненим циклом в умовах сільськогосподарських формувань нового типу, які працюватимуть за наступною схемою – «виробництво-переробка-одержання продукції-реалізація готової товарної продукції споживачеві»;

– створення економічно привабливих сервісних центрів у вигляді сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, які надаватимуть послуги вівцегосподарствам усіх форм власності у веденні селекційно-племінної роботи, відтворенні стада, організації стриження овець, оцінки якості продукції вівчарства та її заготівлі;

– налагодження виробництва на підприємствах м. Запоріжжя для регіону та України в цілому спеціалізованої техніки для вівчарства на основі наукових розробок ІМТ НААН;

– впровадження у виробництво наукових розробок ІМТ НААН, які забезпечать зниження капітальних витрат на 35-40 %, трудових витрат на 25-30 %, енерговитрат в 1,3-1,5 разу, підвищення продуктивності праці чабанів на 25-30 % та зниження номенклатури машин, задіяних технологій до 30-35 %.

Список використаної літератури

1. Туринський В. М. Вівчарство України, як воно є / В. М. Туринський // Ефективне тваринництво. – 2007. – №2. – С. 30-32.

2. Шевченко І. Створи сучасне для вівчарства / І. Шевченко, В. Лиходід, І. Махмудов // Агро перспектива. – 2009. – №6. – С. 52-55.

3. Шевченко І. Новітня технологія і обладнання для механізації процесів у вівчарстві / І. Шевченко, В. Лиходід, А. Пашков, Э. Ренсевич, В. Забудченко // Техніка АПК. – 2008. – №3-4. – С.8-10.

4. Статистичний щорічник України за 2012 рік / за ред. О. Г. Осауленка. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 552 с. – ISBN 978-966-2224-52-8.

5. Тваринництво України 2012: Статистичний збірник/ за ред. Н. С. Власенко. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 212 с.

6. Запорізька область у цифрах 2012: короткий статистичний збірник / за ред. В. П. Головешка. – Запоріжжя: Головне управління статистики у Запорізькій області, 2013. – 120 с.

7. Шевченко І. А. Наукове забезпечення галузі вівчарства / І. А. Шевченко, В. В. Лиходід // Зб. наук. праць ІМТ НААН «Механізація, екологізація та конвертація біосировини у тваринництві». – Вип. 1 (5,6). – Запоріжжя: ІМТ НААН, 2010. – С. 99-109. – ISSN 2075-1591.

8. Шевченко І. А. Науково-технічне забезпечення галузі вівчарства / І. А. Шевченко, В. В. Лиходід // Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Вівчарство» / Ін-т тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» ННСГЦ з вівчарства НААН. – «ПІЕЛ», Нова Каховка, 2011. – Вип. 36. – С. 130-137.